

Redacțiunea, Administrațiunea și Tipografia: **BRĂȘOVU**, piața mare, Târgul Inului Nr. 30. *Serviciul nefrancat nu se primește. Manuscrisurile nu se restituie.*
Birourile de anunțuri: **BRĂȘOVU**, piața mare, Târgul Inului Nr. 30.
Inserate mai primește în Viena: R. Moss, Hasenstejn & Vogler (Ottobrunn), H. Schick, Alois Herndl, M. Duka, A. Oppel, J. Donnerberg; în Budapesta: A. F. Goldberger, Reichenstein Bernat; în Frankfurt: G. L. Daube; în Hamburg: A. Steiner.
Prețuri inserțiilor: o serie garmond pe o colână 6 cr. și 80 cr. timbru pentru o publicare. Publicări mai dese după tariful și învoială.
Reclame pe pagina a III-a o serie 10 cr. v. a. sau 30 ban.

GAZETA TRANSILVÂNIEI

ANUL LXVI.

"Gazeta" este în vânzare și Abonamente pentru Austro-Ungaria: Pe un an 12 fl., pe șase luni 6 fl., pe trei luni 3 fl. N-rii de Duminecă 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate: Pe un an 40 franci, pe șase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr. N-rii de Duminecă 8 franci. Se prenumără la toate oficiile poștale din țară și din afară și la dd. colectorii.
Abonamentul pentru Brașov: a administrațiunea, piața mare, Târgul Inului Nr. 30 staglul I.: pe un an 10 fl., pe șase luni 5 fl., pe trei luni 3 fl. 50 cr. Cu dusul în casă: Pe un an 12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei luni 3 fl. Unu esemplar 5 cr. v. a. sau 15 ban. Atât abonamentele cât și inserțiile sunt a se plăti înainte.

Nr. 29.

Brașov, Luni-Marti, 9 (21) Februarie

1893.

Complesanță Kulturegy- letistă.

Brașov, 8 Februarie v.

Un profesor de universitate maghiară din Clușiu a fost invitat dîlele trecute de către tinerimea română din Clușiu la concertul dat de ea în favorul „tinerilor lipsiți de mijloc la înscriere și depunerea esamenelor”.

Deși era un „bilet de onoare”, ce au crezut de cuviință a-i adresa tinerii români, acest domn profesor nu s'a sfit de a-lu retrimite prin poștă, scriind pe plicul cuvintele „Retour oláh kassino”.

Nimic mai natural, decât că tinerii noștri n'au putut să sufere în tăcere acest afront ne mai pomenit între omeni, cari se pretind a face parte din societatea cultă. De aceea comitetul arangiator al concertului român a publicat în „Ellenzék” dela 15 l. c. o comunicare, în care se descrie scurtul casul, cum s'a petrecut și se adaogă cuvintele: Judecata asupra acestei procederi o încredem publicului!

Palma acesta morală dată profesorului din cestiune, cu numele Dr. Rozsahegyi, a fost adencu resimțită din parte-i și din partea amicilor săi, căci arunca o lumină prea caracteristică asupra personalității profesorului maghiar. Dér în loc să-și recunoscă greșela și să caute a-o îndrepta într'un mod său altul, amintitul profesor devine agresiv și acasă pe tinerime, că atunci când a vrut să-lu distingă c'un bilet de onoare, l'a provocat, căci el este „magyar ember” și biletul de invitare a fost tipărit numai în limba română.

Nu voim să cercetăm, că ore nu cumva d-lu Dr. Rozsahegyi s'a numit odinioară, el însuși său din părinți, Rosenberg, și voim

să-i credem pe cuvânt, că este „magyar ember”, neos și plin de foc. Vrem să șcim, însă cu ce drept un „magyar ember”, care trăiește în Clușiu, fosta capitală a Ardélului în cea mai mare parte românesc, capitala unui comitat locuit aproape cu desvîrșire numai de Români, pte privi o provocațiune într'o invitare română la o petrecere română? Ori dora s'ar pute răzima un astfel de „drept” pe legile existente unguresci privitoare la libertatea individuală, la naționalități, biserică etc?

D-lu Dr. Rozsahegyi se vede că însuși recunosc în interiorul său, că, abstragend delatatoririle, ce le are un om cult față cu societatea în genere, nici ca „magyar ember” nu și pte justifica procederea din punctul de vedere al dreptului și al unei cuviințe — căci se încurcă în pretexte de nimic, că tinerii români ar fi voit să demonstreze prin biletul român exclusivitatea lor, nisuințele lor particulariste etc.

Ba mai mult. D-sa a apelat la sprijinul redactorului-șef al diarului „Ellenzék” Bartha Miklos, care este deputat la Peșta, și l'a și primit. Dér în loc de a-lu scoate din perplexitate, d-lu Bartha îl confundă și mai mult pretindend, într'o scrisore adresată diarului său, că d-lu Rozsahegyi a procedat foarte corect și ca om cult și ca „magyar ember” și ca bărbat cu chiamare publică în viața de stat, pentru că în toate aceste trei calități ale sale el a documentat ura sa nemărginită față cu elementul român și cu dezvoltarea lui culturală.

Ii suntem recunoscători d-lui Bartha Miklos, care ca arhivovnistu opozițional s'a distins totdeauna prin francheța sa, că ne arată adevăratele motive, ce, după d-sa, au trebuit să conducă pe

profesorul de universitate clușianu.

Ca om „deplin cult” — ne spune d-lu Bartha — profesorul maghiar din Clușiu n'a putut să-și petrecă cu omeni pe jumătate sălbatic cum sunt Români, cari dau concerte; ca „magyar ember” n'a putut să mērgă la un „concert român”, căci dora concertistii români nu pot pretinde ca la clădirea culturii române „maghiar emberii” să fiă mării cari se care povara în spate; ca profesor de universitate în fine și-a înțeles poziția asemenea bine, — adaugă Bartha — pentru că era dator ca pentru apărarea culturii maghiare să arate dispreț și ură față cu cultura română.

Cei ce ar crede că facem glumă și că un deputat al „nației culte”, care vrea să civilizeze Orientul, nu pte vorbi astfel, să bine-voescă a ceti scrisora ce-o publicăm mai la vale împreună cu aceea a profesorului Rozsahegyi.

Se va convinge fiă-care din aceste enunțuri până la ce grad a ajuns la noi bala șovinismului obraznic și violent și cât de departe amenință a mai ajunge decât nu i-se va pune stavilă într'un mod său altul.

Cât pentru multă dușmanita și prigonita noastră tinerime, aceste documente ale „culturii depline” a unor „magyar emberii” puri șoviniști, îi vor servi, suntem siguri, de învățatură, ca în viitor să nu-i mai îngrădăscă cu atâta omenia, ci să fiă și ei exclusivști față cu exclusivștii.

CRONICA POLITICĂ.

— 8 (20) Februarie.

Sub titlul „independența națiunii maghiare” deputatul său Gustav Beksiacs a scos o broșură în care tractează independența națiunii maghiare în

statul în guvernarea esternă a bisericeii. Broșura pune deosebită pondă pe *Corpus juris*. Ea constată, că constituția maghiară stă pe baza drepturilor date în virtutea cărora își eseroiează și regele dreptul de suveran. Dér, dice Beksiacs, independența trebuie să se manifesteze și în administrația esternă a bisericeii. A pune scaunul papal din Roma drept forul estern cel mai înalt al bisericeii, „ar fi una din vătămările cele mai adeno a drepturilor regelui nostru apostolic și a suveranității națiunii.” Decă sântul scaun din Roma ar fi în țera noastră suveran și afară de marginile dogmei, atunci în genere, nu mai are înțeles suveranitatea Ungariei. Acesta însă a apăr'o totdeauna însăși preoțimea maghiară față cu Roma, și fără îndoiela o va apăra-o și pe viitor. În cercul acesta se învete și dreptul de patronaj al Majestății Sale. Dér și dreptul mai înalt de patronaj este un drept de stat, la care regele nu pte renunța în mod valid, fără de a nu asculta voința națiunii. Dreptul acesta al regelui însă este un drept al statului „maghiar” și național, așa dora nu este un drept comun coronei unguresci și austriace. Dreptul acesta nu încetăză de-a exista chiar și când sfântul scaun l'ar detrage regelui. Beksiacs vorbește apoi despre autonomia catolică dencd, că e posibilă, ba chiar necesară. Ea însă nu se pte estinde în contul drepturilor statului.

Diarul italian „Fanfulla” publică un interviu cu Crispi, în care acesta se pronunță în contra atitudinii guvernului în afacerea băncei. Ceea ce privește politica esternă dice Crispi: Nimeni, care iubese Italia, nu se pte bucura de raporturile Italiei față de străinătate. Bugetul alcătuit în mod artificial, creditul sdruncinat și organizațiunea puțină solidă și neterminată a armatei pun Italia într'un raport de inferioritate, care se și simte în relațiile cu străinătate.

Regatul Dahomey până la Abome

FOILETONUL „GAZ. TRANS.”

Cel din urmă osendit.

Schiță istorică de Don Isaphet

În 2 Februarie 1710 intră Veneția se afla în mare agitare. Nu era nici o festivitate, nici pe lagune, nici pe minunata piață din San Marco, care se fi pus în mișcare mulțimea, nici alegerea său încoronarea unui doge, nici intrarea triumfală a principilor străini, său a unui comandant victorios, ci o privilese, care stărnea compătimire, avea să fi oferită poporului. — Căci poporul vrea să audă lucruri noue, în nord, ca și în sud, fiă aceste vesele său înfricoșate.

Mai mare era imbulzela afară de cetate în apropierea insulei în trei colțuri Campo di Marte, locul de astăzi pentru eseroișii. Grupe de bărbați, femei și copii se îngrădeau spre colțul stradelor, umpleau ulitele, și podurile; ferestrele și coperișele erau pline de privitori.

Toți vorbeau despre crime și pe-

depe, despre detailurile cele mai mici ale unei fărdelegi săvârșite de curend, ai oări autori și victime erau cunoscute fiăcărui. Unul se întrecea cu celalt în istorisirea astorfel de fapte și oita pe outare și outare ca martor. Aici povestea un maribajo bătrân, ce i spusese cumetralu său dela judecătoria; colo lauda un cetățen poliția cea cuminte și imparțialitatea judecătorilor, pe când câteva femei erau de părere, că pedepsele sunt de lipsă pentru răufăcători, dora că tortura e detestabilă.

„Nu vorbiți despre aceea ce nu pricepeți!” strigă un gondolier cu pletele negre. „Și păziți-ve de a critica legile puternicei republice, vi s'ar pute întâmpla neplăceri!” adase un paznic orășenesc din apropiere, cu o înfățișare severă.

„Cartea legilor este aici și trebuie urmată! Unde am ajunge, decât mișei n'ar fi pedepsiți în mod esemplar?”

Numai câțiva l'aprobară, căci Venețianul nu e crud, e mai mult blând și cu inima bună. Oarele treceau, capetele și fantasiile se apriadeau din ce

în ce mai mult, orora față de ucigaș, compătimirea față de victimă se potentau.

„O lună și trei zile sunt, mai multe nu. Vă aduceți aminte de cea dimință? Ce vreme afurisită, ce negură! Și el, cine scie, unde se afla în siguranță și și rida în pumni!”

„În siguranță, heha! Astăzi va scie, că ore a fost sigur.”

„Cât bine i-a făcut, signor Paolo — vedeți, ce va să dice a face bine unort șmeni. Elu a fost osendit ca tâlhar și acela voia să-lu ducă pe drumuri bune...”

„Unu prost a fost signor Paolo Putea scie, decât cineva —”

„Și această obraznicia! A se ascunde în palăria și mantaua asasinatului, pentru ca să pta omori și pe sormană Lucia!”

„Poverina! Signor Paolo e însuși de vină la finea sa tragică, dora nenorocita!”

„Ar fi trebuit să-lu trimită, când aflase, cum stau lucrurile cu el: că elu e un tâlhar și un înșelător și...”

„Poți vorbi, ca să-lu fi trimis! Credeți, că acela nu și-ar fi răsunat?”

„Dér vor trebui să vină odată, e aproape 3 ore!”

Așa vorbea mulțimea, care oșcea din ce în ce mai tare pe drumul, pe care avea să fi delioventul tēritu de cōda unui oalt dela biserică Sf. Ioan capu taiat până la locul de eseroișune Campo Marte.

Deodată rēsunară trāmbișele și bātāi surde de tobă. Unu moment de liniște mormentală — apoi începe din nou imbulzela și imbrānoirea. Unii voiau să mērgă înainte, alții înapoi. Ei nu mai aveau curajul să privesc soena însăpăimantătoare. Unii își făceau loc cu forța, ei nāvāleau înainte, ca și când ar fi voit să accelereze scena grozavă. Era curiositate său orușime? Nici ei nu o sciau. În fondu aveau tēmă și cu toate acestea rămāneau — așa este inima omenescă!

În fine se apropiă convoiul înfricoșat: unu sgherno (cālāu) voinic pāșea înainte, ducend de căpāstru unu armāsaru gigantic. Spāriat prin stri-

SCHLICK Turnatoria de feru și fabrica de masini

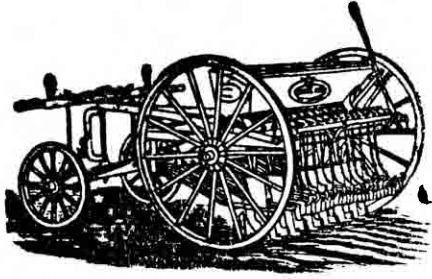
FABRICA ȘI BIROULU CENTRALU: VI., Kulsö väczü-üt BIROULU IN ORASU ȘI DEPOSITULU: VI., Podmaniczky-uteza 14,

Filiala depositului: VIII., Kerepesi-üt 77 sz.

Garnituri de treieratu cu aburu și cu vârtejü (Göpel), mai departe

Pluguri cu 2 și 3 feare patent. SCHLICK

distinse cu mai multe premii din cele mai mari

Pluguri Rayol patent.,

Pluguri cu unu feru sistemulu Rayol, originale Schlick și sistemü Vidats.

Unelte pentru lucrarea pämentului, grape și spargători de bulgäri.

Mașini de semänatü in ränduri „HALADAS“, patentate Schlick.

și töte mașinele agricole.

Mori pentru curățitul cerealelorü, mașini pentru prepararea nutrețului, mori pentru urütü.

Mașini originale americane pentru legatü snopii și mașini pentru costitulü bucatelorü, mașini de cositü érba, drumuri de feru transportabile pentru câmpü etc.

Prețurile cele mai estine. — Condițiuni favorabile pentru platä.

Prețuri-curente la cerere gratis și franco.

18-2.

ABONAMENTE

la „GAZETA TRANSILVANIEI“

Prețulu abonamentului este:

Pentru Austro-Ungaria:

Pe trei luni 3 fl. —
Pe șese luni 6 fl. —
Pe unü anü 12 fl. —

Pentru România și străinätate:

Pe trei luni 10 fr.
Pe șese luni 20 fr.
Pe unü anü 40 fr.

Abonamente la numerele cu data de Duminecä.

Pentru Austro-Ungaria:

Pe anü 2 fl. —
Pe șese luni 1 fl. —
Pe trei luni 50 cr.

Pentru România și străinätate:

Pe anü 8 franci.
Pe șese luni 4 franci.
Pe trei luni 2 franci.

Abonamentele se facü mai ușorü și mai repede prin mandate poštale.

Domni, cari se vorü abona din nou, së binevoiescä a scrie adresa lämuritü și a arätä și pošta ultimä.

Administrațiunea „Gazetei Transilvaniei.“

Mersulu trenurilorü

pe liniile orientale ale căii ferate de statü r. u. valabilü din 1 Octomvre 1892.

Table with multiple columns for train routes (Budapesta-Predealu, Predealu-Budapesta, B.-Pesta-Aradu-Teius, etc.) and rows for various stations and train types (Trenu de persön, Trenu de acceleratü). Includes a 'Nota' section at the bottom.